

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NÔNG MẠNH LINH

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT
GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO BỀN VỮNG
TẠI HUYỆN THẠCH AN, TỈNH CAO BẰNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NÔNG MẠNH LINH

**NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG VÀ ĐỀ XUẤT
GIẢI PHÁP GIẢM NGHÈO BỀN VỮNG
TẠI HUYỆN THẠCH AN, TỈNH CAO BẰNG**

Chuyên ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 60 62 01 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. Bùi Đình Hòa

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng đây là công trình nghiên cứu của tôi và mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các tài liệu tham khảo có.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2016

Tác giả luận văn

Nông Mạnh Linh

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự giúp đỡ tận tình của nhiều tập thể, cá nhân trong và ngoài trường. Trước hết, tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu nhà trường, lãnh đạo Phòng Đào tạo, Khoa Kinh tế & Phát triển nông thôn trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên.

Để có được kết quả này, tôi vô cùng biết ơn và tỏ lòng kính trọng sâu sắc tới **TS. Bùi Đình Hòa** - Người đã nhiệt tình hướng dẫn, chỉ bảo và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận văn.

Tôi xin bày tỏ lòng chân thành cảm ơn tới các đồng chí lãnh đạo UBND huyện Thạch An, phòng LĐT&XH, Phòng NN&PTNT và các phòng, ban chức năng của huyện; UBND các xã Đức xuân, Quang Trọng và xã Kim Đồng huyện Thạch An cùng các hộ nông dân đã tạo mọi điều kiện thuận lợi nhất và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thu thập thông tin ở địa phương để thực hiện luận văn. Tôi xin chân thành cảm ơn tới lãnh đạo, đồng nghiệp trong đơn vị và các thành viên trong gia đình đã luôn động viên, giúp đỡ tôi cả về vật chất lẫn tinh thần để tôi hoàn thành khóa học cũng như luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 10 năm 2016

Tác giả luận văn

Nông Mạnh Linh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Ý nghĩa của đề tài.....	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Quan niệm chung về nghèo đói và các tiêu chí đánh giá nghèo đói.....	4
1.1.1. Quan niệm chung về nghèo đói.....	4
1.1.2. Quan niệm về nghèo đói ở trên thế giới.....	4
1.1.3 Quan niệm về nghèo đói ở Việt Nam.....	8
1.1.4 Các chỉ tiêu đánh giá nghèo đói	9
1.2. Nghèo đa chiều.....	14
1.2.1. Khái niệm nghèo đa chiều.....	14
1.2.2. Các tiêu chí trong tiếp cận đo lường nghèo đa chiều	14
1.2.3. Xác định chuẩn hộ nghèo tiếp cận đa chiều.....	20
1.3. Nguyên nhân của nghèo đói.....	21
1.3.1. Nguyên nhân lịch sử, khách quan	21
1.3.2. Nguyên nhân chủ quan.....	22
1.4. Khái niệm về giảm nghèo và sự cần thiết phải giảm nghèo	25
1.5. Giảm nghèo bền vững	25
1.6. Kinh nghiệm GN ở các nước trên thế giới.....	27
1.6.1. Tình hình nghèo đói trên thế giới.....	27
1.6.2. Kinh nghiệm giảm nghèo ở một số nước	29
1.6.3. Kinh nghiệm giảm nghèo ở Việt Nam	32

1.6.4. Các bài học vận dụng vào khu vực nghiên cứu	37
1.7. Các chính sách GN.....	38
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	40
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	40
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	40
2.1.2 Phạm vi nghiên cứu.....	40
2.2. Nội dung và phương pháp nghiên cứu	41
2.2.1. Nội dung nghiên cứu	41
2.2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	41
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	46
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội của huyện Thạch An, Cao Bằng.....	46
3.1.1 Điều kiện tự nhiên.....	46
3.1.2 Đặc điểm kinh tế - xã hội	46
3.1.3. Đánh giá chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội và môi trường.....	50
3.2. Thực trạng đói nghèo và GN ở Thạch An.....	51
3.2.1. Thực trạng	51
3.2.2. Tình hình giảm nghèo bền vững ở huyện Thạch An giai đoạn 2011-2015	54
3.3. Nghèo đói và Nguyên nhân nghèo đói qua điều tra	62
3.3.1 Thực trạng nghèo đói qua điều tra	62
3.3.2 Nguyên nhân nghèo đói	63
3.3.3. Mức độ tiếp cận và thiếu hụt các dịch vụ xã hội cơ bản.....	68
3.4. Mục tiêu phương hướng và Giải pháp giảm nghèo bền vững.....	80
3.4.1 Mục tiêu phương hướng nhằm giảm nghèo bền vững của huyện từ nay đến năm 2020	80
3.4.2. Các giải pháp chủ yếu giảm nghèo bền vững	81
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	89
1. Kết luận	89
2. Kiến nghị.....	91
TÀI LIỆU THAM KHẢO	94
PHỤ LỤC	96

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BCĐ	: Ban chỉ đạo
BHYT	: Bảo hiểm y tế
CSXH	: Chính sách xã hội
DTTS	: Dân tộc thiểu số
GN	: giảm nghèo
KT-XH	: Kinh tế - xã hội
KHKT	: Khoa học kỹ thuật
LĐTĐ&XH	: Lao động thương binh và xã hội
MTTQ	: Mặt trận tổ quốc
PRA	: Đánh giá nhanh nông thôn có sự tham gia
UB	: Ủy Ban
UBND	: Ủy Ban nhân dân

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1 Chuẩn đói nghèo của Việt Nam qua các giai đoạn.....	10
Bảng 1.2. Xác định nghèo đa chiều ở Việt Nam.....	15
Bảng 3.1. Sản lượng lương thực qua các năm 2011 - 2015.....	47
Bảng 3.2. So sánh diện tích và sản lượng tăng/giảm qua các năm so với năm trước	47
Bảng 3.3. Số lượng gia súc qua các năm (con).....	48
Bảng 3.4. So sánh số lượng gia súc tăng/giảm qua các năm so với năm trước (con).....	48
Bảng 3.5: Kết quả rà soát hộ nghèo huyện Thạch An từ 2011- 2015.....	51
Bảng 3.6: Kết quả rà soát hộ nghèo huyện Thạch An (Theo kết quả điều tra khảo sát hộ nghèo theo Quyết định số 59/QĐ - TTg ngày 19/11/2015 của Thủ tướng Chính phủ).....	52
Bảng 3.7: Tổng hợp các nguyên nhân chủ quan dẫn đến nghèo của các hộ nghèo	53
Bảng 3.8. Kết quả giảm tỉ lệ hộ nghèo 2 năm 2014 - 2015	54
Bảng 3.9: Tình trạng nghèo ở 03 xã điều tra	62
Bảng 3.10. Tổng hợp các nguyên nhân chủ quan dẫn đến nghèo của các hộ điều tra	63
Bảng 3.11. Tổng hợp tình hình vay vốn các hộ điều tra.....	64
Bảng 3.12: Diện tích đất nông hộ quản lý, sử dụng.....	65
Bảng 3.13: Đặc điểm về chỉ báo vốn vật chất của các hộ điều tra	67
Bảng 3.14. Phân tích hộ nghèo theo chỉ số thiếu hụt xã hội cơ bản	69
Bảng 3.15: Nước sinh hoạt và nhà vệ sinh của nhóm hộ điều tra.....	70
Bảng 3.16: Chất lượng và diện tích nhà ở bình quân của nhóm hộ điều tra.....	71
Bảng 3.17: Mức độ tiếp cận thông tin của nhóm hộ điều tra.....	72
Bảng 3.18: Trình độ giáo dục của người lớn và tình trạng đi học của trẻ em tại nhóm hộ điều tra	74

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 2.1: Sơ đồ phương pháp thu thập thông tin.....	43
Hình 3.1. Sơ đồ các nhân tố đói nghèo	76

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Trong nhiều thập kỷ qua, nghèo đói luôn là vấn đề bức xúc của tất cả các quốc gia trên thế giới, đặc biệt là các nước đang phát triển. Ở Việt Nam giảm nghèo (GN) luôn là một trong những mục tiêu trọng tâm của Đảng, Nhà nước và nhân dân. Trong thực tế, đến nay hoạt động giảm nghèo đã đạt được những tiến bộ đáng kể nhưng còn không ít khó khăn, thách thức cần vượt qua để thực hiện Mục tiêu thiên niên kỷ của Liên hợp quốc mà Việt Nam đã cam kết. Việc tìm kiếm giải pháp GN cho địa phương không chỉ là mối quan tâm hàng đầu của tỉnh Cao Bằng mà nó đã trở thành vấn đề thời sự mang tính quốc gia và toàn thế giới.

Thạch An là huyện miền núi, vùng cao biên giới nằm ở phía Đông Nam tỉnh Cao Bằng, cách trung tâm tỉnh 39 km, Có 16 đơn vị hành chính gồm 15 xã và 01 Thị trấn, trong đó có 13 xã thuộc diện đặc biệt khó khăn; Dân số toàn huyện 31.537 người tương ứng với 7.509 hộ. gồm 05 thành phần dân tộc: Kinh, Tày, Nùng, Mông và Dao. Theo tiêu chí giai đoạn 2011- 2015 toàn huyện có 3.930 hộ nghèo, chiếm 54,05%. Là một trong 23 huyện được áp dụng cơ chế, chính sách đầu tư theo Quyết định số 293/QĐ-TTg ngày 05 tháng 02 năm 2013 của Thủ tướng Chính phủ về việc hỗ trợ có mục tiêu từ ngân sách Trung ương cho 23 huyện có tỷ lệ hộ nghèo cao được áp dụng cơ chế, chính sách đầu tư cơ sở hạ tầng theo quy định của Nghị quyết số 30a/2008/NQ-CP ngày 27 tháng 12 năm 2008 của Chính phủ về giảm nghèo nhanh và bền vững đối với 62 huyện nghèo.

Trong những năm qua thực hiện các chương trình GN huyện Thạch An đã xây dựng các kế hoạch tổng thể, kế hoạch chi tiết nhằm đẩy mạnh phát triển kinh tế - xã hội, xác định tính toán các nguồn lực cần thiết, các biện pháp phù hợp để tổ chức thực hiện nhằm tăng trưởng kinh tế, giảm nghèo, ổn định